

**ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО
ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ**

СТЕПЕН НА ОБРАЗОВАНИЕ: ОСНОВНА	ЕТАП: ПРОГИМНАЗИАЛЕН
---------------------------------------	-----------------------------

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ПРЕДМЕТА В ТОЗИ ЕТАП

- Да се усвоят знания и да се формират умения и отношения, свързани с многообразието на организмовия свят на структурна, функционална и систематична основа.
- Да се формират умения и отношения, свързани с ключовите компетентности по природни науки, за здравословен начин на живот, за устойчиво развитие, умения за учене и др.
- Да се формират практически умения за работа с лабораторни прибори, уреди и апарати, наблюдение и изследване на природни обекти.
- Да се създаде интерес към изучаване на живата природа и нейното опазване.

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТИ, ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ И ВРЪЗКА С КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ

1	Компетентности в областта на българския език
2	Умения за общуване на чужди езици
3	Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите
4	Дигитална компетентност
5	Умения за учене
6	Социални и граждански компетентности
7	Инициативност и предприемчивост
8	Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество
9	Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт

Област на компетентност	Знания, умения и отношения <i>В резултат на обучението си ученикът:</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Структура, жизнени процеси и класификация на организмите	Назовава таксони, в които са групирани организмите.	X		X		X		
Разпознава (в текст или изображение) основни таксони от петте царства организми и техни представители.	X			X	X	X				X
Сравнява и групира представители на един и същ таксон.	X			X	X	X	X	X		X
Назовава, описва и означава (върху изображение) типове клетки, тъкани, органи, системи от органи и жизнени процеси при едноклетъчни и многоклетъчни организми.	X			X	X	X	X		X	X
Доказва връзки и зависимости между устройство и жизнени процеси при групи организми.	X			X	X	X	X	X	X	X

Област на компетентност	Знания, умения и отношения <i>В резултат на обучението си ученикът:</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Организъм – среда	Представя същността и значението на устойчивото развитие за човечеството.	X		X	X	X	X	X	X	X
	Свързва представители на различните царства организми с дейности на човека и неговото здраве.	X		X	X	X	X	X	X	X
	Свързва състоянието на околната среда със здравето на човека.	X		X	X	X	X	X	X	X
	Описва и илюстрира с примери биоразнообразието и защитени природни обекти в България.	X		X	X	X	X		X	X
	Прогнозира резултати от въздействия на човека върху природата.	X		X	X	X	X	X	X	X
Наблюдения, експерименти, изследване	Разчита схеми, таблици, графики, диаграми.	X		X	X	X	X	X		X
	Извършва наблюдения на обекти в природата и в учебната лаборатория.	X		X	X	X	X	X	X	X
	Моделира структури и процеси.	X		X	X	X	X	X	X	X
	Прилага правила за превенция на здравето, норми на здравословен начин на живот и нерисково поведение, последователност от действия за оказване на долекарска помощ.	X		X		X	X	X	X	X
	Оценява и подкрепя дейности, насочени към опазване на личното и общественото здраве и на околната среда.	X		X	X	X	X	X	X	X

**ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО
ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ**

СТЕПЕН НА ОБРАЗОВАНИЕ: **СРЕДНА**

ЕТАП: **ПЪРВИ ГИМНАЗИАЛЕН**

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ПРЕДМЕТА В ТОЗИ ЕТАП

- Да се формират на структурно-функционална основа система от понятия, свързани със структурата и процесите в живата природа на клетъчно, организмово и биосферно равнище.
- Да се усвоят умения и отношения, свързани с ключовите компетентности по природни науки, за устойчиво развитие, за здравословен начин на живот, умения за учене и др.
- Да се усвоят практически умения за наблюдения и изследване на различните равнища на организация на живата материя, за превенция на здравето и опазване на околната среда.
- Да се формира критично мислене и отстояване на позиция при решаване на конкретни казуси и проблеми, свързани със собственото здраве, здравето на околните и опазването на околната среда.
- Да се създаде ориентация към по-високи лични постижения в усвояване на знания за природата; готовност за споделяне на придобитите знания и умения.

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТИ, ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ И ВРЪЗКА С КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ

1	Компетентности в областта на българския език
2	Умения за общуване на чужди езици
3	Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите
4	Дигитална компетентност
5	Умения за учене
6	Социални и граждански компетентности
7	Инициативност и предприемчивост
8	Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество
9	Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт

ОБЛАСТ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ <i>В РЕЗУЛТАТ НА ОБУЧЕНИЕТО СИ УЧЕНИКЪТ:</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9
		I. Човешкият организъм – структура, жизнени процеси, превенция на здравето	Назовава, описва и означава (върху схема, изображение, модел) клетки, тъкани, органи и системи от органи и техните функции; увреждания, заболявания, правила за здравословно хранене и превенция на здравето.	X		X	X	X	X	
Разпознава (в текст или изображение) органи, системи от органи и жизнени процеси в човешкия организъм.	X			X	X	X				X
Доказва принадлежност на човека към клас Бозайници.	X			X		X	X		X	
Аргументира ролята на превенцията на здравето и здравословния начин на живот за функционирането на организма.	X			X		X	X	X	X	X

	Дискутира етични проблеми, свързани с превенция на здравето и здравословен начин на живот.	X		X	X	X	X	X	X	X	X
II. Клетка	Назовава и означава (върху схема, изображение, модел) химични елементи и съединения, надмолекулни комплекси, органели, видове клетки, процеси в клетката, видове клетъчно делене.	X		X	X	X					
	Описва и представя (схематично или чрез символи) органични съединения, структури и процеси в клетката, видове клетъчно делене.	X		X	X	X				X	
	Разпознава (в текст или изображение), структури и процеси в клетката, видове клетки, видове клетъчно делене.	X		X	X	X					
	Сравнява и групира химични съединения, органели и клетки по структура и функция; сравнява видове клетъчно делене.	X		X		X					
	Дискутира съвременни постижения на биотехнологията.	X		X	X	X	X	X	X	X	X
III. Многоклетъчен организъм	Назовава, описва и означава (върху схема или изображение) равнища на организация на многоклетъчния организъм.	X		X	X	X					
	Описва и означава (върху схема или изображение) основните жизнени процеси и структурите, които ги осигуряват при растения, животни, човек.	X		X	X	X					X
	Сравнява и проследява в еволюционен аспект структурите и процесите при растения, животни и човек.	X		X	X	X	X			X	X
	Разпознава и представя (чрез текст, схема, модел) основни понятия, свързани с наследствеността и изменчивостта на организмите.	X		X	X	X	X			X	X

	Анализира и дискутира връзки и взаимоотношения: част–цяло, структура–функция, среда–организъм.	X		X		X	X	X	X	X
IV. Биосфера	Дефинира основни равнища на организация на биосферата.	X		X		X				X
	Разпознава и описва структурни елементи и процеси в основните равнища на биосферата.	X		X	X	X				X
	Описва и анализира нежелани ефекти от замърсяването на водите, въздуха и почвата; необходимостта от опазване на биоразнообразието.	X		X	X	X	X	X	X	X
	Прогнозира резултати от въздействието на човека върху околната среда и устойчивото развитие.	X		X	X	X	X	X	X	X
V. Биологична еволюция	Описва хипотези и теории за произхода на живота и еволюцията на организмите, вид и видообразуване, фактори на еволюционния процес, насоки и пътища на еволюцията.	X		X		X				
	Назовава и разпознава (в текст, изображение, модел, естествени образци) основни етапи на антропогенезата; групи доказателства за еволюцията.	X		X		X				
	Илюстрира с примери биологичната и социалната еволюция на човека.	X		X		X	X		X	
	Аргументира еволюционния процес въз основа на доказателства за еволюцията.	X		X		X	X		X	

VI. Наблюдения, експерименти, изследване	Разчита и изработва схеми, таблици, графики, диаграми.	X		X	X	X	X	X	X	X
	Извършва наблюдения на обекти и процеси в природата и в лабораторни условия.	X		X	X	X	X	X	X	X
	Моделира биологични структури и процеси.	X		X	X	X	X	X	X	X
	Прилага правила за здравословен начин на живот.	X		X		X	X	X	X	X
	Оценява и подкрепя дейности, насочени към подкрепа на устойчивото развитие.	X		X	X	X	X	X	X	X
	Участва в дискусии, дебати, разработване на проекти.	X		X	X	X	X	X	X	X